

Abonamentul:
 Prețul foii »Libertatea« e următorul:
 pe 1 an 8 cor.; pe 1/2 an 4 cor.
Pentru economii, numai 5 cor. pe an!
 „Foaia Interesantă“ ilustrată, și „Tovărășia“
 și dau gratis, tuturor abonenților „Libertății“,
 pentru prețurile de sus.
 Pentru România pe an 25 Lei.

LIBERTATEA

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:
 1 pagină 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor.
 etc. — La inserate ce să dau de mai multe-
 ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abon. să plătesc înainte.

Manuscrise nu să dau înapoi.

Zbateri politice.

Slovacii își pregătesc program nou?
 Noi fiind vom face-o?

Ziarele din Pesta aduc știri, că deputatul slovac Milan Hodja (a cărui chip l'am dat în „Foaia Inter.“ No 47) e pe calea de a pregăti o nouă mișcare națională, doar pe temeiuri și mai largi și mai tari, ca până acum.

Ci-că înainte cu câte-va săptămîni numitul deputat a luat parte la o consfătuire pusă la cale în Viena, la care a luat parte și un deputat român, un politic sas și 2 deputați cehi austrieci.

Înțelegerea le-ar fi mers într'acolo, ca să se întemeze un nou partid politic, zis agrar-social, care să atingă toate drepturile populației din țară, astfel morale cât și materiale, făcîndu-le să se alipească cu mai multă tărie la acest program. Că i-să pune în vedere luptă pentru cîștigare și împărțire de pămînt mai cu dinadinsul ca azi, poporul.

Ai lui Hodja, zice ziarul maghiar ce dă aceste amănunte, să vede că presimtă alegeri nouă și să pregătesc în vederea acestora. Și își caută și își găsesc sprijinul tot în străinătate.

Nu știm cît e drept și cît nu din știrea asta. Am dori însă să fie deplin adevărată. Căci ea ar arăta, că chestia programului politic, va fi pusă cel puțin la Slovaci pe temeiuri nouă, mai practice ca la noi.

Intr'adevăr, de să va aduce votul național român, va fi, la o bună parte de Români, amenințat a nu fi spriginat, ci acei cari ar fi firesc să-'l spriginească, să vor alătura la socialiști, cari sunt rafinați și practici peste măsură.

Programul nostru de azi, înțeles de o pătură mai de sus a poporului, e un program ideal neescepționabil, — dar' cînd în oastea de alegători vei avea grosul acela de popor, care azi nu e în liste, cînd vei avea sutele și miile de muncitori, meseriași mai săraci, pâlmași chiar, de prin orașe, ba și de pe la sate, și același le va vorbi un candidat de deputat pe temeiul frumosului și idealului nostru program național, și după el va vorbi alt candidat, d. e. socialist, cu programul lor cel-ce promite lucruri de toate zilele, dar' foarte trebuincioase vieții mulțimei, — nu puținii vor fi cari, mai ales cei delonorașor, ușor să vor desface de noi și

vor alerga sub steagul practic al socialiștilor.

Dacă dar' Slovaci fac de fapt pregătiri în direcția ce o arată ziarul maghiar de mai sus, — ei sunt prevăzători ai trebuinței zilei de mîne, și nu să lasă pînă în ciasul din urmă cu pregătirile de a întîmpina cu bine acea zi de mîne. Și peste tot ne arată semnele unor zbateri politice, cari arată viața și energie la frații nostri de luptă Slovaci, cari își caută și-'și găsesc tovarășii, aliați, unde pot, caută căi nouă, mijloace nouă, numai să-'și apropie și lege de sine poporul!

Oare la noi n'ar fi bine să se gîndească cei chemați asupra acestor lucruri?

Inimile bune răspund.

— Pe altarul cultului românesc.

„In simțămînte trăsesc popoarele“.

Următorii frați îndepărtați și-au trimis obolul pe altarul nostru:

- Georgiu Moldovan, fot. p. în Băița, un rar venerat fruntaș, care a avut fericirea de a lucra împreună cu marii fondatori dela a 1861—1869 și a fi multă vreme în corporațiunile administrative ale gimnaziului, a folosit ocazia și în 10 rate egale à 10 K și-a răscurmărat de nou titlul de fondator, închinînd astfel . K 200
- Dne ține-l la mulți ani!
 Zeno Rozvány, fiul adv. Dr.
 Rozvány din Ilia, I-a rată din taxa de fondator . . K 20
- Loghiu Cercea, plugar în Ulișe K 40
- Biserica gr.-or. din Mramorac cîl Timiș K 10
- Nicolau Șofariu, inv. com. „ K 5
- Adam Bojin, inv. în p. „ K 2
- Tr. Popoviciu, preot „ K 2
- Vasile Spătariu, plugar „ K 2
- Boca Petco, plugar „ K 1
- Simion Petroviciu, preot „ K 2
- Atanasie Beja, plugar „ K 1
- Mihailu Tebea, „ „ K 1
- Ilie Cioloc, „ „ K 1
- Savu Guțul, inv. com. „ K 4
- Ioan Furdoiu, măestru, Hondol K 1

Așa și tot așa să crească și să sporească Dzeu inimile bune!

T. Liviu.

UNELE—ALTELE

Adunare în Viena.

Studentii slavi austriaci, au ținut în 9 Dec. o mare adunare de protestare contra felului cum guvernul ungar umblă cu popoarele nemaghiare.

„Cel-ce a auzit cele ce s'au vorbit la această adunare, — spune corespondentul lui „Budapesti Hir-lap“, — a trebuit să rămînă cu credința, că în Ungaria curge singele vale, că temnițele gem de cetățeni nemaghiari, iar cei-ce sunt liberi, sunt peritorii lumii. (Că așa descriau inimoșii studenți stările de aici).

„Indată la început un preot ceh, Bovielek, a vorbit despre suferințele Slovacilor, folosînd trista întîmplare dela Cernova. Și-a sfîrșit vorbirea zicînd, că:

„Slovaci au fost aici (în Ungaria) naintea Maghiarilor, aici trebuie să rămînă și alătura de

Maghiari, și aici trebuie să rămînă și după Maghiari!“

A vorbit apoi un stud. român descriînd suferințele Romînilor și batjocura ce s'a făcut cu ei la Panade, în Bihor, la Cisnădie, etc. Impușcînd în ei, botjocorîndu-le fetele, etc.

A vorbit un Sîrb, despre ciufala ce să face și cu Sîrbii; apoi un student rus, pentru Ruteni, și alții.

Ziarele maghiare aduc știrea asta pline de vădită durere, par'că au mîncat iar un măr pădureț ce le stă în git.

Dr. Lucaciu, episcop!...

Citorva foi maghiare le place să-'și umplă fețele cu povești despre Dr. Lucaciu.

Abia l'au scos din o znoavă, și îl bagă în alta. Dăm și noi cea mai nouă, ca o ciudățenie.

Ci-că guvernul are de gînd să facă lui Dr. Lucaciu un frumos polcon: are să-'l numească „Ajutor de episcop cu drept de urmare în scaun lîngă episcopul Dr. Radu dela O-radea mare!“

Și asta anume, ca răsplată a slujbei ce și Lucaciu a făcut guvernului lui Koșuth, anume că prin el guvernul a mulcomit pe deputații nostri naționali, să nu mai lungească macar ei vorba asupra legii acesteia, din dietă, — precum nici n'au lungit-o. Pentru asta: o mitră pe capul lui Dr. Lucaciu!

Ce bine ar fi de ar fi așa! Ce mult am dori zău și noi, ca pentru atîta lucru, pentru o tăcere asupra unei legi (ce și așa nu o poți împedeca), să capeți de episcop pe un Dr. Lucaciu!... Hei, hei!

Firește, nici mitră nu crede aceste mirozennii. „Lupta“ aduce și declarație în toată forma că totul e o scornitură de gazetari unguri.

Broasca și boul.

Vobînd de măsurile ce s'au văzut siliți a lua, prin prelungirea ședințelor și prin punerea de ședință și pe Dumineca, pentru a putea trece paragraful de ceartă acum în dietă, — „Bud. Hir-lap“ să scapă în numărul său de Dum. (8 Dec.) să facă o asemănare care te face să pufnești de rîs, aducîndu-ți aminte de povestea cu broasca și boul. Iată ce zice între altele:

„Membri partidului (koșutist) de zile tot stărue, că conducerea partidului și ministri, să iee, în folosul statului și al dietei, măsurii mai aspre față de croați! „Spun și aceea, că nepăsarea partidului (koșutist) față de ședințele dietei (la care abia merg puținii), e urmarea nemulțumirii deacest fel. Căci, cum zice un deputat koșutist de frunte, pentru Napoleon mureau cu dragsoldății lui, dacă îi ducea în luptă, dar dacă iar' fi lăsat cîndi, dar de zile să ste în tină, (ca mi-te ei acum în dietă), apoi și oștirea lui s'ar fi destrăbălat!“

Auzi dta? Adecă așa să știți, că Koșut e Napoleon, și deputații din tabăra de mame-luci ai lui, sunt soldați de-ai lui Nedoleon, cari ar

mînca foc, dar comandantul nu le dă!

Mai încet broască dragă, mai încet!

Un adevăr usturător.

Printre deputații din Pesta este și Carol Eötvös, om cu frumoase științe, respectat ca scriitor și ca vorbitor ales, și printr Unguri. E om din rîndurile mai vechi ale Ungurilor și neînduplecat ținător la visul lui Koșuth bătrînel, pentru o Ungarie neatîrnătoare de Austria. Văzînd cum azi chiar koșuthiști cu Franți în frunte, ajunși la putere, de dragul puterii, nu că să mai ceară neatîrnarea de Austria, dar' sunt cele mai slabe unele sprînjitoare a legăturii cu Austria, — el a și eșit din partid și stă oare-cum mîchînit, de-oparte. Nici la ședințele dietei nu prea merge, decît foarte rar. Și cînd merge, își bate mai mult joc de oameni.

Acum într'o zi s'a dus iar' la ședință. Și iaca ce scrie „Lupta“ că s'a petrecut în jurul lui: „Bătrînel Vodă (că așa-'i zice cei mai tineri) Eötvös K., a răcîcit ieri cumva în dietă, unde s'a preumblat prin culoare, făcînd glume pe socoteala tuturor.

— Ce cauți tu acum în dietă? Nu să vorbește decît croaște, și limba asta nimeni n'o înțelege! — fi zise unul dintre koșuthiști analafabiți (prostovan) mai gălăgioși. Vodă dă din cap îngîndurat. — „Lasă-mă n' pace! — zise el. Aș putea eu să vorbesc în cea mai desușvirșită limbă ungurească și — voi tot nu m'ați înțelege!“

Koșuthistul fript a plecat și n'a mai zis nimic. Că să vede că l'a nimerit bine.

Congregație.

Congregația comitatului Hunedoarei e convocată pe 30 Decembre (Vinerea viitoare), la adunare extraordinară, — avînd ca punct mai însemnat al programului său, alegerea pe alți 6 ani a slujbașilor comitatensii.

Adunarea aceasta va aduna de sigur și pe membrii români în număr mai mare ca de obicei, fie că-'i aduce curiozitatea, fie că îi trage de mine lipsă de sprijin pentru a fi ales el ori cutare favorit al său, — și apoi pentru atîta treabă și la astfel de zile sunt buni și membrii români, nu pută „booskor“... Incolo apoi iară-'s punctul »negru“ al strălucitei sale și adunări de varmeghie.

Chiar fiindcă așa e nădejde (sigură!) a fi mulți membri români, — ar fi tare de dorit ca ei, nainte de ședință, să se adune la o consfătuire, ca să se înțeleagă cum să păsească, toți la fel, față de cele ce-'s chemați a hotări ori sprijini și ei. Poate să va validita principii, că dacă nu suntem luați deloc în socoteală, să nu votăm cu nici un maghiar, ci punîndu-ne la cutare și cutare post candidatul nostru, să-'l onorăm pe acela cu voturile noastre, prin cari grăește sufletul întregului popor din comitat. Dacă candidații nostri, cadu cu ale noastre 60—70 de voturi, fie, e mai cu cinste așa și pentru candidați și pentru votați.

De s'a primi ori nu această părere, — e bine ca ai noștri să se întrunească și să-'și stăturească nainte ținuta.

Cu cît să primește din afară mai mult decum să trimită în afară, cu atît țara trebuie să verse bani în pun-

Tulipanisme.

Mai acum doi ani părea că n'o să mai treacă o vară, pînă ce picior de negustor străin, de fabricant străin, de ori-ce fel de întreprinzător străin, — n'o să mai poată călca în largul Ungariei. Că să pornise porunca patriotizmului: Nimic dela străini (mai ales dela Austria) și totul numai dela fabricanții țării dela negustorii țării! Banii nostri rămînă între noi că destul s'a scurs zîmîntina muncii noastre de sute de ani în pungi străine, în afară de țară!«

Ca semn al luptei contra a tot ce e strein, să luase floarea de tulipan (un fel de nou pinten). Și numai ce era cu semn de tulipan pe sine, ce să dădea de făcut în zodia tulipanului, aceea era bun, frumos, patriotic!

Dar' ce să-'i faci dacă n'ai putere! Dacă n'ai în țară fabrici, n'ai meșteri ai lucrărilor de mii de feluri ce să caută! Lumii îi trebuiesc lucrurile și le ia de unde le are, ba de unde le găsește mai bune!

Sfara făcută de patrioți în jurul acestui lucru, a avut darul de a atrage luarea amînte a lumii asupra întrebării: cum stăm adecă noi cu dusul de mărfuri din țară afară și cu adusul din afară în țară?

Că o țară e cu atît mai puternică, mai înaintată, cu cît ea mai multe mărfuri și lucruri de ori-ce fel va trimite în afară, astringînd bani pentru ele, și cu cît mai puțin e silită a cumpăra din afară, vîrsîndu-'și banii din țară pentru acelea.

Iar' ce a ieșit la iveală, nu e de loc măgulitor pentru „înălțimea“, la care să află țara noastră, față cu vecinele sale Austria, Bohemia, Germania, etc.

Iacă de pildă, numai numerii dela numărătoarea oficioasă a portului Fiume, ce să ține de Ungaria, într'o singură lună: în October a anului de față:

În October au sosit din afară, cu corăbille, mărfuri pe sama Ungariei, 937 mii de măji metriche, iar în afară, din Ungaria, s'au trimis numai 590 mii de măji metriche. Față de aceeași lună a anului trecut, aducerea din afară în lăuntru a crescut cu 523 mii măji, și trimisul în afară cu numai 172 mii.

Iar socotînd toate cele 10 luni ale anului de față, prin Fiume au venit în țară mărfuri: 7 milioane 403 mii de măji metriche, iar în afară s'au trimis 5 milioane 960 mii. În asemănare cu anul trecut, aducerea din afară în lăuntru, a crescut cu 2 mil. 584 mii măji metr, iar trimisul în afară cu abia 8487 măji!

Cu cît să primește din afară mai mult decum să trimită în afară, cu atît țara trebuie să verse bani în pun-

gile mai dibacilor străini pentru lucrurile lor!

Și cifrele de sus ne arată, că în loc să dăm spre îmbunătățirea acestei cumpene, — dăm chiar napoi în ea.

În schimb sporim, ne înălțăm ca val-vîrtejul în prăsierea de — șovinism și de ură și de prigonire politică!

»Industria«, măestria asta, da, înflorește și în Ungaria!

„Obstrucție“...

— Ce e „obstrucția?“ — Pentru cetitorii nostri din popor. —

Mulți dintre cetitorii nostri din popor (și „Libertatea“ de aceștia are mai mulți, pentru aceștia trăsese, la ei să gîndește cînd scrie), — nu vor înțelegă nici azi limpede, cetînd trebile și frămîntările din dietă, că ce e aceea „obstrucție“, în ce stă puterea și în ce rostul ei?

Iaca ce e: Ori-ce plan de lege nouă, ce să pui pe masa dietei, să vorbească în tînta dela dezbateri, în vorbă asupra ei, așa zis „în general“, adecă peste ea d'antregul, cetînd să se lămurască deputații între sine, că peste tot este ori nu este lipsă de o astfel de lege?

Zicem că guvernul aduce o propunere, un plan de lege, pentru a să croi lege în contra mîncării cărnii de om, vîrînd să stăturească în ce fel să vor pedepsi cei-ce vor mînce carne de om. Planul său să aduce naintea dietei, care îl ia în tînta „în general“, peste tot, la dezbateri, și dacă din cei peste 400 de deputați, mai mult de jumătate zic: dar' țara n'are nici o lipsă de o astfel de lege, că doar nimeni nu mînce în țară la noi carne de om, — atunci ei o resping așa pe de-antregul, fără a mai intra în cercetarea singuraticilor paragrafi din legea propusă.

Zicem însă că e vorba de o lege, care poate fi de lipsă țării, de pildă ca să reguleze mîncarea cărnii de cal. Ei, care încapă vorba. Că în unele orașe să și mînce carnea de cal. Aci o parte de deputați va fi pentru această carne, ații contra ei. Fac iar așa: iau planul de lege în dezbateri în tînta în general, peste tot, și au drept a vorbi toți la el. Dacă după luminarea lucrului prin vorbiri, cei mai mulți sunt de părere, că nici legea asta nu e de lipsă, — o resping pe de-antregul. Dar de-or fi mai mulți deputați cari vor zice că ba da, trebuie adusă legea propusă de ministri, atunci, după ce au vorbit în general și au votat asupra ei și s'a primit în general, — apoi trec la dezbateri amănunțită a paragrafilor singuratici, unu cîte unu.

La fiecare paragraf, are acum iarăși fiecare deputat drept a vorbi, a cere ceva schimbare în el, etc. Și numai după-ce fiecare paragraf deosebit s'a primit de cătră cei mai mulți din deputați votați din dietă, — e legea primită de cătră dietă.

Acum băgați dară de samă, cît de mare și larg e dreptul unui deputat: La dezbateri peste tot pot vorbi toți cei 400 de deputați, care cît îl ține bleascul, dar numai odată și într'una poate vorbi. Poi la dezbateri pe paragrafi, iarăși toți cei 400 au drept a vorbi care cît poate mai mult la fiecare paragraf! Iar cel-ce, face vre-o contrapropunere, vre-o adăugătură, mai are drept odată, la urma tuturor, a mai vorbi odată pentru a-

dăgătura sa. De-or face toți 400 cîte-un adaus ori contrapropunere la fiecare paragraf, toți vor vorbi de cîte 2 ori la tot paragraful. Acum de s'or pune toți deputații și vor vorbi numai cîte o jumătate de cîas unul (deși unii buni de pept vorbesc și 3—4 cîasuri într'una!): un singur paragraf abia îl gata de „desbătut“ în 400 de cîasuri de ședințe! Dacă legea va avea numai 10 paragrafi, abia o gata de desbătut în 4000 de cîasuri (luînd ședința tot de 5 cîasuri, ar ținea cam trei ani de zile!)

Ce să întimplă acum în dietă? Nimic altceva, decît ca deputații croați, folosindu-să de dreptul lor, ba împlinindu-și chiar datorința lor, că de aceea-s trimiși acolo, ca să lămurească lucrul bine înainte de a-l face să fie lege: ei vorbesc toți și cît pot, înfi în general la legile ce le cer ministri maghiari, apoi o iau la vorbă pe amănunte.

Ce e acum „obstrucția“? Este încercarea unei părți a deputaților, de a împedea aducerea unei legi, pe care ei o cred păgubitoare țării ori poporului.

Fiindcă guvernul venise cu trei legi mari și lungi prin care fac nouă legăturală economică față de Austria, iar Croații, năcăjiți pe unguri pentru-că s'au vîrit cu limba ungurească la trenurile croate, și crezînd că legea asta despre legăturală economică e și păgubitoare pentru țară, — și-au zis: Haid' să facem obstrucție: să împedecăm dieta în a aduce aceste legi! Nu facem nici un lucru neiertat, ne folosim numai de dreptul nostru, ba de datorința noastră de deputați, și vorbim toți, cît putem, la legi în general, facem și adausuri de schimbări cari iar ne mai dau drept la cuvînt, apoi o luăm paragraf de paragraf, și tot așa, — și deși noi suntem numai 40 de inși, el n'o poate trece prin dietă nici într'un an de zile!

Iar dacă până la Anul-nou nu poate aduce aceste legi, guvernul acesta volnic trebuie să cază, căci și-a dat cuvîntul față de Maestrea Sa și față de Austria, că până la Anul-nou, cînd iese contractul vechiu, el trece prin dietă legea asta. I-om arăta noi că n'o trece, ci el poate cădea!

Și așa au făcut. Numai 40 de inși s'au folosit de dreptul lor de deputat vorbind așa cît s'a cade, la lege, — și iacă în ce hal băgară pe guvern! Că el așteaptă că depu-

tații să primească așa cu ruțul și făcînd, ce le cere el! De aceea, ca tot să-și poată trece cumva legăturala cu Austria, vîri cele 5 legi în găoacea unui singur paragraf, — și vîd că și așa abia de s'o ferici.

Ceea-ce Croații fac, nu e călcarea dietei în picioare, e numai că să folosesc de dreptul lor de deputați. Calcători de lege sunt cei-ce îi împedecă a-și face datorința.

Așa stăm cu „obstrucția“ din dietă!

Din pildele lor.

Tipografia „Minerva“ ce stase mulți ani la Orăștie, a fost cumpărată, la stăruința dlui A. A. Nicoară, decătră banca „Industria“ din Deva și în urma unui arangement contractual cu dl P. Simtion, librar și tipograf în Arad, au dus-o la Deva, ca să aibă și aici o tipografie românească, unde dl Nicoară și Simtion vor urma a scoate și foaia „Bunul Econom“, ba au cumpărat și editura focii populare humoristice „Cucul“ ce apărea în Pesta, și o scot cu ajutorul dlui Nicu Stejărel, la Deva. Așadar o nevinovată încercare industrială și literară.

Mai sunt în Deva trei tipografii, două jidovești, una a unui Neamț „patriot“. Dar cînd, abia acum un an, s'a deschis a treia peste cele două mai vechi, nimeni n'a strigat că n'ar fi bine să se deschidă, că n'ar avea drept la viață în Deva. Acum însă, că s'a dus aci și o tipografie românească, iacă ce alarmă dă foaia „Hunyadvärmegye“ din tipografia lui Hirsch, foaie oare-cum „oficioasă“ și a celor dela comitat.

„Tipografie valahă în Deva. Precum auzim tipografia „Minerva“ dela Orăștie, va fi adusă la Deva, și cu ea trans-plantează și o foaie valahă la noi, care deocamdată va fi numai socială și să va feri de politică.

„Cu toate astea nu simțim nici un picur de bucurie la auzirea acestei știri.

„Că cel puțin lumea literară din reședința comitatului a fost pân-

cum cu totul al foilor maghiare, — că acum s'a putut vîri și aci un organ de acesta (o foaie) care e însemnat pentru agitațiile naționaliste, — asta însă pas înapoi. Dar de făcut nimeni nu poate face nimic contra acestui lucru.

„Cu toate astea noi nădăjduim și așteptăm dela publicul patriotic, că nu va întinde peste tot nici un ajutor acestei tipografii, și astfel va face peste puțină ca să se desvoalte ca un al doilea loc de editură a unei adoua „Libertatea“ cea cu gura singerată!“

Românii din comitatul Hunedoarei, să cetească și recitească acest apel al foii maghiare din Deva, și cel ce are urechi de auzit și cap de ari-ceput, să audă și să priceapă.

Noi auzirăm glasul celor dela „Hunyadvärmegye“, și, mărturisim deschis, el ne-a umplut de respect!

Vezi, aceștia sunt oameni, aceștia sunt bărbați de viață, bărbați ce-si cunosc datorința, și fac și pe toți frații lor să-și cunoscă!

Să să gîndească însă și cărturarii români din comitat, dela orașe și dela sate, de își cunosc și ei datorința lor așa cum confrății maghiari cu ai lor frați jidani și-o cunosc?

Iacă aceia-cum glăsusc:

„Nici un bănuț Românului, ca să nu-i întărești puțină de traiu, să nu-l ajuti la spor și la crescut!“

Și așa și fac. Iacă și noi avem aci în Orăștie tipografie românească și era și Minerva, — de 4 ani de zile însă, în casa tipografiei noastre n'au intrat doar 20 coroane venite dela vre-un mîșteriu ungar, și și atîta de ne-ă venit, a venit dela vre-un străin trăit, dela vre-un circ, ce nu știa unde e tipografia ungurească!

E departe de noi să aruncăm vină publicului românesc, că doar el nu ne-ar sprijini. Ba da. Grosul lui ne dă sprijinul cu acea inimă bună cu care îl dă fratele la frate.

Dar totuși trebuie să o spu-

nem și aceea, că sunt încă mulți Români, cari altfel sunt cunoscuți ca buni Români, cari nu au nici un pic de sentiment pentru acest lucru, cari nu înțeleg ori nu vreau să înțeleagă, ce lucru mare și sfînt e acela, a ținea tu numai cu ai tăi, a sprijini tu numai ce e al neamului tău, a-ți da tu bănuțul numai la lucrător român, la firmă românească, — în cazul de față la tipografie românească!

Nouă ne vin la Redacție din comitatul acesta zeci și zeci, ba sute de anunțuri de petreceri românești, de nunți, de adunări, din cari cel puțin jumătatea să tipărescă la tipografiile străine din comitat. Că este tipografie ungurească în Deva, Brad, Hateg, Hunedoara, Orăștie și chiar în Petroșeni! Și noi nici-odată nu ne-am ridicat glasul contra acestor tipografii străine, cari mulți bani bagă în pungile lor dela Români!

Afară de multele comande de invitări pentru petreceri, nunți, înmormintări, adunări, tipografiile maghiare au frumos venit, d. e. dela banca românească „Hunedoara“ din Deva, care numai la Hirsch și la Hirsch tipărește, dela „Jiana“ din Petroșeni, care spriginește pe „Figuli“ din Petroșeni, dela „Ulpiana“ din Grădiște, care lucrează iar la tipografie străină din Petroșeni ori Hateg, dela „Reuniunea rom. gr-or. de înmormintare din Brad“ care lucrează la tipografi străine din Brad, — ba și altele știu că, cel puțin în parte, lucrează la tipografiile maghiare din comitat. Apoi singuratici ciți, o, Doamne!

Oare apelul foii maghiare din Deva, ca nici un maghiar să nu ajutore cu nici un filer, o întreprindere românească, fie ea și numai curat industrială și nevinovată literară, — nu va aduce și pe Românii din comitat la hotărîrea, nu de a prigoni tipografiile maghiare, ci de a-și sprigini și ei pe ale lor cu acea jaluzie nobilă,

voastră, pe vremea ceea pe-acolo, că de bună seamă, ați fi petrecut zilele sîntelor sărbători cu doctarul lîngă căpătîi, că de ris era nu șagă. După vr'o încăerată de cele ca pe vremea Tătarilor și după ce Viespe mai pocnea pe cîte unul cu cîte-o crăcană din prepeleag, vedeai pe cei mai de obidă că o luau la fugă, că dă! îi rușinoasă dar îi și sănătoasă și mai cu parte, mai fără parte, își lua fiecare picioarele 'n buzunar și... se răsăleau prin sat.

A doua zi de dimineață era rîndul celor mari. Aistea erau în ajutor Crăciunului, dar în acel a lui Sin-Vasii, cînd urlau buhaele, pocneau harapnicile, viaua telengele și ciocotea satul de glasurile urătorilor, încăerările și văicărările nu erau ca la șagă. Atunci era vrășmașie 'n lege și de să întimpla să se întilnească două cete în ogradă vre-unui gospodar, să te ții scărmaneală, până ce o mai slăbi o palaurdeau și rămăneau cei tari să-și ia plocoanele. Gospodarii îi lăsa să-și frîngă oasele, că doar erau deprinși cu așa ceva, că și ei, pe vremea lor, nu stătuseră cu mînele în buzunare de întilneau o altă ceată; așa era apucat din moși-strămoși, — decît aveau grijă să puie zece lacate la cotețele cu găini și să lege zăvozii pe aproape că dă! mai de frică, mai dinadins, să pomeneau băeții prin ele și se cărai mai repede, apoi rămăneau și fără tur la pantaloni. Atunci era de auzit, noroc că nu erai dumnea-

cu care publicul maghiar sprijinește pe ale sale, nedînd nici un filer chior celor românești?

O, de s'ar prinde și de noi atari pilde, de am începe a învâța ce e bun, ce e folositor neamului, chiar și dela contrarii nostri!

Din Dietă

În dieta din Pesta hărțuiala între Unguri și Croați, ține încă într'una.

Deși guvernul a recurs la apucătura de a vîri trei legi mari și largi, fiecare cu zeci de paragrafi, în găoacea unei legi scurte de un singur paragraf care spune că prin el să hotărîresc de trecute toate cele trei legi mari, deși n'au fost desbătute deosebit și amănunțit, — totuși Croații au făcut, ca și cu desbaterea acestui un singur paragraf să nu poată fi încă gata acum de 2 săptămîni.

Ei s'au folosit din greu de dreptul lor de a vorbi fiecare la această lege întii în general, în cumpănirea ei peste tot, așa zicînd pe din afară, — apoi să treacă la desbaterea ei amănunțită, la care poate fiecare vorbi, tot ce știe.

Așa că carul dietei am putea zice că stă pe loc, înglodat, opăcit, de butucii ce Croații îi aruncă în care, punîndu-să ei înșiși opritori prin vorbiri mari și multe.

Deputații maghiari sunt foarte cătrăniți pentru asta. Ministrii să vîd neputincioși, că iacă e primejdie de a trece și Decembrie (terminul lor din urmă de a înscrie în lege învoiala economică cu Austria pe alți 10 ani), — și abia de-or putea-o trece. Și doar ar avea încă atîtea alte legi de adus înainte și de desbătut, grabnice și acelea.

Ca răzbunare asupra Croaților, să folosesc de președintele dietei, prin care dau în Croați cît pot.

Ca să-i obosească, au prelungit ședințele dietei cu un cîas întreg, apoi cu două. În loc de 3 cîasuri de dezbateri acum au 5, iar uneori, cînd vorbitorul nu e gata, îi bagă și în noapte.

Iar fiindcă nici așa nu au putut obosi pe Croați, au recurs săptămîna trecută la o apucătură nouă: au hotărît că și *Duminea* să țină ședințe până pot zmulge acest paragraf din mînile Croaților și să-l facă primit!

Așa apoi, ce nu s'a mai întimplat nici-cînd, — dieta din Pesta a țînut și *Duminea* trecută ședință, ca în ori-ce zi.

Croații au venit pe cîmpul de luptă și au umplut și *Duminea* ședința cu vorbirile lor.

Ca să le îngreuneze lupta, președintele dietei să folosescă față de ei de toată asprimea puterii sale, și sub cuvînt că Croații să prea abat cu vorba dela obiectul ce e a să desbată sau că prea repetează ce s'a mai spus de alții, — tot mereu îi oprește în vorbiri! S'a întimplat că în o ședință a luat cuvîntul dela 15 deputați croați unul după altul!

În mijlocul acestei hărțueli, deputații nostri naționali abia mai ajung și ei, mai rar, la cuvînt. Totuși ei își împlinesc chemarea de paznici ai așteptărilor noastre naționale, și și față de acest paragraf mic, dar care cuprinde în burtă lucru mare, — s'au ridicat și au arătat cu bărbăție punctul de vedere românesc.

Spicuim azi prin vorbirile lor din urmă.

— Ședința din 4 Dec. —

Di Dr. A. Vlad vorbește contra legii de un paragraf, căci, zice, cu cît intrăm mai adînc în judecarea acestei legi, cu atît mai mult ne încredințăm că interesele (toloasele) ungare, au suferit o cădere pe toată linia! În loc să aperse binele Ungariei, asigură Austriei bunătăți neîndreptățite!

Face cercetare amănunțită a cuotei, a băncii neatîmînătoare, a taxei pe zăhar, etc. — și arată cum pe toată linia „cererile austriace au biruit, și că legăturală de acum e mai rea ca cea propusă pe vremea Szell-Körber.

Respinge planul de lege!
A mai vorbit Lengyel, apoi un Croat 4 cîasuri întregi!

— Șed. din 6 Dec. —

Vineri, săptămîna trecută, (în 6 Dec.) președintele Návay al dietei s'a luat așazicînd de pept cu Croații, trăgînd după oaltă cuvîntul la mulți

Și oameni cătau cu atîta dragoste la steaua mea și era o întrecere, care de care s'o primească și să-i cinstească chipoșia. Băeții ceialtați să uitau la mine, dar mîi ales la stea, ca capra la cine și de ar fi avut o putere, ar fi făcut-o bucăți, dar avea frică și de băltașul lui Ion vizitiul, de care nu mă dislipiam, în împrejurări mai de-ai-ștea, odată cu capul; lasă că și el avea bună parte la împărțială, de umbra apoi cîte-o săptămîna chercănel de dragul lelei, din crișmă în crișmă, de nu mai aveau cei de acasă ce face cu el.

Acum era cam pe vremea cînd isprăviam și noi „școala lui domnu“ și trebuia să plecăm de toamnă — care aveau să plece, — la învățatură în oraș; eram băiețași cam de vre-o doisprezece, treisprezece ani, lasă că erau unii mai mari, numai buni de intrat în horă un fel de făcăiandri cum ar veni vorba. Ce ne vorbim cîțiva?... „măi! hai ș'om umbra cu Jianu ist an, că până acum tot cu de-alde pruncilor ne-am trecut leri! — și-am zis, iar de făcut nu ne-o fost greu să facem. Dar până să se dumlească cei băeți cum e Jianu, cum se face, ce să zice, o fost mai greu ca la găsitul celor cu care să ne îmbrăcăm. Pe Jianu îl îmbrăcasem cam tot așa cum ne era portul, că român a fost și el și ca Români doar s'o purtat, greui a fost pentru pustii de greci; până le-am închipuit noi vestimintele ne-o curs

FOIȚA

De pe la șărbători.

Cu ninsorile și podiștele de pe pârâu, cu vînturile și cu potcoavele cîrmace ale lui Băloiu țiganul, Urdea aducea și sîntele sărbători, cele cu colindele și plugușoarele și toate năzdrăvăniile scornite pentru niște zile ca acele.

Cu o săptămîna înainte începeau gozpodarii să-și taie porcii, să și-l grijeară, să mai aducă o căruță de lemne, dă! aveau săracii treabă de nu-și vedeau capul; și tocmai atunci cînd le trebuia mai mult ajutor, iar acela al plodurilor cît bine nu le-ar fi prins, noi, unde aveam și noi daravelele noastre și nu ne puteam prinde nici cu arcunul. Până atunci trăiserăm noi cum trăiserăm, cine-cinește, dar la o vreme ca aceea cîți nu erau care dacă la jocuri lăsăseră pe alții să li-o ia înainte, de data aceea nu ar fi lăsat nici în ruțul capului. Iacă: Viespe nu s'ar fi unit cu Mihalache la umblatul cu colindul, iar Ciufulea nu l'ar fi lăsat pe Pletosu să spuie plugușorul să-l fi picat cu ciară; și-așa să despărțiau în tabere. De treceai pe cutare uliță, bună-oară cam pe unde sta Ciufulea, numai auziai dela a zece-casă:

Ho!, Ho!, Ho! boeri și frați
Și cuvîntu-mi ascultați,
Că nu-i de ieri ori de azi,
De pe-aci, ori din Galați,
Ci-i de mult, de mult avan,
De pe vremea lui Traian;

Și unul suna teleancă de-ți lua auzul, iar altul trăgea buhaiul, de urlau câinii ca la urs. La o azvîrlitură de băț stătea Țurlui; asta era vestit în colinde și ședea pe prispă, mîndru ca cioara 'n par, cu vre-o zece ținci împrejur și-și întindea gîtul ca un naș și din mîni dădea de parcă-l apucase alte cele! Așa măi: Florile dalbe, acu odată: Floo... ptiu! bătu-te-ar holera!... ce te urli mă păcătosule?... ori cîntă ca lumea, ori du-te, că te cocnesc de zici că n'ai noroc. Zi: Florile dalbe! — iar băeții bogăți în lichituri, ziceau pe glasul al optelea, de parcă-l născuse al de mî-sa cu „Florile dalbe“ în gură.

După multă pregătire venea a-junul.

Ningea cîte-odată de parcă curgea fînă de grîu din cer. Intunerecul nu te lasă să vezi la doi pași. Și prin bezna ceea umblau moglețicele ca niște arătări, trecînd de la o casă la alta, zgrebuliți de frig, de le dirđiau dinți în gură.

Prin sat tereștile erau luminate și cîinii lătrau. La cîte-o fereastră se auzea cîte-o clîntăneală, mai mult, decît cîntec:

De vale 'n Ierusalim
Florile dalbe de măr
S'o lăsat de heruvim
Florile dalbe de măr

În haine argintii
La ușa sîntei Mării
Florile dalbe de măr,

dar știți, tragănat și somnoros. Gospodina eșia afară și le dădea cîte-o mină de nuci ori cîți-va covrigi, iar la care erau mai mari chiar cîte-un gologănaș. Toată noaptea ajutorului umblau dihanile cele mîtitele din ușa 'n ușa și din casă 'n casă, până ce cel care ducea dă-saga cu de căpătai cădea jos de oboseală; ș'apoi după ce să săturau de colindat iar nasurile se făceau ca chiperii cei roși, se-acinau, după ce-și împărțeau de bună seamă cele de căpătai. Și nu era împărțea fără pâruală și trînteli, dă! vorba ceea: cînd îmi cei 'mi-ești ca un frate iar cînd îmi dai îmi ești ca doi. Și nu s'ar fi întimplat nimic, dacă n'ar fi fost să aibă îndeplinire zicala că: cine 'mparte parte-și face; iar ceialtați n'ar fi putut suferi una ca asta odată cu capul și mai bine un pumn mai mult decît un covrig mai puțin.

În alte tabete împărțea calea-vaie era ea cum era, dar să te fi ferit cele sfînte să te fi unit cu harța ceea de Viespe, că nu vedeai nici o coajă de nucă. El știa ce știa și-o ținea strună. De cum se apropia de casa înbăta traista celui care-o ducea și-o întindea înainte, iar cînd veneau băeții la parte, îndrăcîtil asmuția cîinii, așa că dacă nu te cărai mai repede, apoi rămăneau și fără tur la pantaloni. Atunci era de auzit, noroc că nu erai dumnea-

din ei. S'a iscat pentru asta o destul de zdravană furtună! Croații au sărit toți în picioare, zbierau...

După ce s'a făcut cit de cit liniște, a luat cuvântul deputatul român Dr. Iuliu Maniu, și dsa a ținut o vorbire mai mare...

Di Dr. Maniu spune, că din capul locului e contra planului acestuia de lege, fiindcă îl află neglegiuit.

Atunci însă când atacă și dsa, alătura de Croații, acest paragraf, știe că nu face nici o stricăciune guvernului, că doar i-a spus desale un koșthist odată, că atacurile...

Și dsa află, că legea asta de 1 paragraf, prin care să încheie marea învoială și legătura deplină...

Dar e și nelegiuită această lege de 1 paragraf, căci ea împedecă dreptul de cumpenire, de judecare, a dietei, asupra marelui lucru al legăturii economice...

Asta e tăgăduirea și nesocotirea față de drepturile dietei!

Prin apucătura asta noi nimicom înșine toată vaza dietei, și o scoborim la treapta de adunare ce-șorbi poate da un sfat, dar n'are dreptul de hotărâre!

Arată apoi că înzadar să tot vorbește și să scrie despre o neatinare economică față de Austria, că aceea de s'ar face acum ar fi mai curînd spre răul țării, decît spre binele ei.

Batjocorește pe piscător de coșuțiși, cari și-au atîrnat de coșu pe pârte, toate „principiile”, marile doriri ce le cereau pînă nu erau la putere, — că iaca azi și ei fac ca toate celelalte guverne înaintea: își asigură din partea Austriei numai mână liberă în lăuntru țării, ca să poată urma și întări domniilor de classă și de neam!

Guvernul de acum încă n'a făcut altă, decît (în schimbul unei învoeli economice umiltoare față de Austria), și-a asigurat mână slobodă față de Români, Slovaci, Sirbi, etc. Dovedă faptul, că noi Români n'am fost nici odată atît de mult apăsăți și chinuți ca azi!

Dar' fie, nu ne temem de viitor, nu ne speriem de el, căci cauza noastră este dreaptă!

— Sedința dela 7 Dec. —

S'a început iar cu scandalul de Croații. Care cum să ridica, prezidentul îl oprea dela cuvînt!

Au vorbit apoi delectul Mezőfi mai îndelungat, contra legii celor de 1 paragraf.

Dudă el Dr. St. C. Pop, arătînd că învoiala economică cu Austria, care ni-să cere s'o primim în hapul celui un paragraf, aduce numai paguba țării, întocmai ca și latifundiile (moșiile) cele mîtînese grofeste și nemeșite, cari înținse poporul să plece din țară!

Prezidentul face luător vînt pe vorbitor, că asta e abateri dela obiect, să vorbească despre arciul de pe masă de paragraful cel nu burta grea, ca de na-ist sprește dea cuvînt.

Dr. St. C. Pop cere voe dietei să poată vorbi mai pe larg, adecă și cu abateri unde află lipa.

Dieta însă nu i-a dat vo.

Dr. St. C. Pop urmează vorbirea, despre lege și despre lucruri ce varsă lumină asupra ei.

Prezidentul însă, pîrîndu-i că s'a abătut dela ghemul de paragi, — îi oprește cuvîntul.

S'a scoală furtună Croații și na-

ționalistii și protestează contra volniciei președintelui. Să face zgomot asurzitor.

Dr. St. Pop, cere cuvînt la lămurire regulamentului (drept ce îl are ori-ce deputat ori-și-cînd). Dar' abia vorbește și despr-asta zece vorbe, președintele îi trage cuvîntul de nou.

Dr. Iuliu Maniu sare în apărare lui Dr. Pop, spunînd că președintele nu aplică cum să cade regulamentul, că iaca chiar lui Dr. Pop i-a tras cuvîntul pe cînd a-copsta nișu nu-și s'fîrșise zicerea începută, și așa nici nu știa că unde o s'o scoată!

Restul ședinței a fost un zgomot, un scandal, o înfricare nesfîrșită. Președintele ca un pașă, bruschează pe deputați și-i împedecă a vorbi!

— Șed. de Duminecă (8 Dec.). — A trecut în asemenea hărțneli mărunte. Croații s'au atînut și acum. Români n'au luat parte la desbateri.

— Luni (9 Dec.). —

aceeași ședință seacă și volnică, doar' că s'a ajuns la încheierea desbaterii în general și la vorbirile de încheiere a propunătorilor.

NOUTĂȚI

Pentru „Tovărășia Centrală”,

a cărei adunare pe constituire e convocată prin adausul nostru economic „Tovărășia”, încep să vină tot mai multe subscrieri de părtași. După-ce încheiasem numărul „Tovărășiei” „Libertății”, numărul acestuia al subscrierilor alor 63 cuote (acții) din comunele Geoagiu, Beriun Serăca, etc.

Ne bucurăm de această interesare a poporului pentru acest așezămînt, care pentru al lui folos să pune la cale, — și atrîgînd și aici luarea aminte a cetitorilor asupra chemării ce li-se face prin foaia „Tovărășia”, fi rugăm să adune cit mai mulți cuoștiști (acționari) și a-i fuștiința la noi îndată

Din mizeriile vieții de gazetar român. Redactorul nostru d. Iuliu V. Ioanovici, voinđ săptămîmna trec. să treacă în România, să-și aranjeze a s'umda judecări familiare, nainte de asuma debatorilor pentru procesele foi noastre, — a fost arestat la Predeal și dus la tribu-

nalul din Cluj, care îl ține închis prezentor, pînă la judecarea procesului. Dinsul să știa liber a trece și în Tară, căci absența dela o pertractare și-o scuzase în scris la președintele tribunalului, asigurîndu-l că va veni la pertractare, însă data ce-i pune altă zi, căci primul termin îl găsise bolnav. Și înștiințarea despre alt termin încă nu o căpătase.

A fi gazetar la noi, înseamnă a trăi în mijloc de nesfîrșite primejdii — că procurorii după nimic nu vinează cu plăcere, ca după gazetarii români, pe cari, de-ar putea, i-ar rade de pe față pămîntului; cum își rad barba proprie de colorii împungaci.

Preseara sf. Andrei (Joi) a fost sărbătă și în Oraștie, de școala română, în chip frumos. S'a aranjat o sărbare școlară care a reușit tare dragut. Dnii inv.: Baicu, Branga, Fleșer și dl Adrian Cristea au cîntat cuartet „Românime mult cerată”, au urmat producții de copcii, instructive și bine alese, dialoguri, 2 cîntări de cor. Declamațiuni, toate reușite spre lauda corpului învățătoresc și a micilor diletanți, cari au fost bine instruați.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna” a seminarilor români din Sibiu, a aranjat obicinuita sa Ședință publică, Joi, în 29 Noiembrie 1907, în memoria marelui Archiereu Andrei Șaguna, în sala cea mare a „Seminarului Andreian”.

Program: Deschiderea ședinței prin bîrbaștele de Societății, „Noel”, cor bărbătesc de Ad. Adam. „Cuvînt ocazional”, rostit de Petru Debu, cleric c. III-lea. „Suflă vîntul dela Ost”, cor bărbătesc de E. Dirner. „Religiune și moralitate”, disertație de Ioan Dandea, cleric c. II-lea. „Dela noi”, poezie de O. Goga, declamată de Constantin Găise, cl. c. III-lea. „Micul pout-pensier românesc”, pentru orchestră de I. Murășan.

Marș la temniță, fără pardon! Aceasta e comanda azi, în Ungaria față de „agitatorii” naționaliști.

Din Rosenberg (intre Slovaci) s'a scrie, că procurorul a citat Luni ce trecu la sine cu „îndată”, pe 3 s'bvaci fruntași: Dr. Laur. Srobar medic, Iosef Tomik, preot, și Andrei Lancet, fabricant, cari a fost osîndiți la arest pentru „ațîțare” la ură contra știții dv. cui. I'a p'vecat ca așa îndată, să-nerăsuflă pe de-a sa Seghedin, pe-și înșăpea pedepsa!

Nouă ne-o stricat tot rostul și ne era deosebit de atîta trudă ce pusesser pînă să ne gătim de Jianul.

Lucrurile s'au linistit; dar la eșgalen cînd să iasă ceia din școala domn le-o scris pe atestat: „Purtarea foarte rea, să bat la ușile oamenilor de le fac fetele de ris”.

Acu de asta puțin le-o păsător, că tot pe lîngă boi au rămas, cum apucaseră din pîrînti, iar atecitate, dacă îi întrebai de ele, nici nu știau pe unde mai sunt... dar alta o fost: pe la sinzării s'o dus dascălul la țîng, iar cînd s'o întors ci-că i-o eșit înaintea niște hoți în lunca Berheciului și i-o tras o s'fîntă de bătae, de-o trebuit să-l învlească dascălita în piele de oaie. Din asta o rămas dascălul c'un fel de spărieți și c'o durere de șale pîn' o închis ochii.

Oamenii spuneau c'ar fi fost alde Țurului și Ciufulea, care nu-i vorbă, pe Licsandra o uitaseră ei de trăiau ca frații; dar nu puteră să uita scărmanala ceea a dascălului. Mai știți?... Cite nu s' pot întîmpla... dar și după dusele satului dacă te iei ajungi dincolo de divan și de adevar nu mai dai.

E. Bourceanul.

Cei osîndiți, nefiind pregătiți la această luare ca din drum, au cerut citeva zile iertare să-și întocmească pe acasă treburile. Procurorul însă nu le-a dat! Au dat rugare telegrafică la ministerul de justiție, — dar nici pînă s'ar nu le-a venit nici un răspuns. Așa apoi s'ar s'ar p'ecat la Seghedin, unde îi așteaptă Hlinka...

Dieta — caricatură.

În ședința de Seghedin (7 Dec.) jucura ce președintele o face, hărțînd pe vorbitori, luîndu-să de piept cu ei, neliniștindu-i, — a izbucnit și a zis în auzul multora, că: — Aceasta nu mai e dietă, ci al unei țări, ci un parlament-caricatură, — adecă un joc de-a dieta, o batjocură a chipului unei adevarate diete, un fel de circ în care comedieșul (președintele) să dă peste cap și face minuni.

Cetitorii nostri, urmîrind descrierea înfățișării dietei la rubrica „Din dietă”, să vor încredința, că zău, nu a prea greșit deputatul croat în izbucnirea sa.

Logodnă. Dșoara Eugenia Bărițiu și dl. Sboocotenent Emanuel Florea, fidanțați. Oraștie, Noemvrie 1907.

Impăratul germaniei — bolnav și el? Să știe că tatăl împăratului de acum al Germaniei a murit de cumplita boală de rac în gît, ba pe-lui de acum încă în cea boală s'a s'fîrșit.

Impăratul de acum, om în plină putere, abia de 48 ani, să credea că va fi scăpat de boala însăși său. Unele foi mari germane însă șîn a ști, că nici el nu va fi ferit de cea boală, care s' moștenește, trece din tată în fiu. Deși pînă acum nu a izbucnit înfricosată, și deși foile de curte tăgăduesc și spun că împăratul e deplin sănătos, unele zic că acum, petrecînd mai multe zile în Anglia, el și-a chemat la sine pe cei mai renumiți medici specialiști englezi, cari l'au vizitat la gît, și că el însuși ar ști, că sănătatea lui nu e deplină.

Postarii austriaci, în rezistență pasivă.

Funcționarii dela postele austriace au înaintat rugare la ministeriu pentru mărirea de plăți. Ministeriu nu vrea să le împlinească cererea. Acum ci-că să pun, zilele astea, în așază „rezistență pasivă”, adecă în împotrivire prin nelucrare. Pune ei, de pus, mîna pe lucru, dar' ca melcu, încet, cit să nu fie spor, să nu isprăvească, — ori apoi o vor rupe cu totul și nu vor mai lucra nimic. — La această grevă a postarilor, iau parte 7000 de oficanți de postă, 4000 oficante (femei) 4000 postari și vîn-o 17.000 de servitori de postă.

Publicul frește va avea cele mai vor împlăceri, dacă ministrii nu vor împlăci în grabă nemulțumii. Să adună posta de foi, scrisori, pachete, cu vagoanele, și n'are cine li-o împărți!

Proces. Di Lucian Bolcaș, redactor la „Lupta”, a fost condamnat pentru un articol din „Poporul român”, scris contra faptelor renegatului fibrisu Corcan din Iam, la 14 zile închisoare și 50 cor. amendă.

Parohie vrednică de române.

Credincioșii parohiei române gr. ort. din Buteni (c. Arad) în ședința comitetului și sinodului parohial din 8 Dec. n. cu 40 voturi contra 4 au hotărît să asigure minimalul salariilor fundamentale a învățătorilor dela toate trei școalele conf. române din puterile proprii, iar la școala cu clasele superioare de băieți au decis cu unanimitate a să asigura și cvinevenalele.

Cînd știm că între ce împrejurări trăiesc acești oameni — învrednicindu-să în mijlocul lor, din

bătrîni, secta baptilistă și fiind zilnic puși la diferite încercări de străinii cari au năvălit asupra lor pînă și de prin Galiția și cari ceră neîncetat prin diferite momeli a-i lipsi de tot ce poate să le întărească simțul iubirei de biserică, școala și neam — zic, cînd știm toate acestea și totuși cînd placerea a înregistra o așa deamnă bărbătească și românească hotărîre, cu tot dreptul putem esclama cu poetul: „A pa trece, petri le remin”. Veneticii azi mine, să vor duce care pe unde au venit, iar voi, voi bravi butinceni veți rămînea precum v'am aflat: cu biserica, școala și limba noastră românească, pe cari ei, veneticii — înzadar cerea să le învețească.

Laudă vi-să le numine fraștor butinceni, Dumnezeu să vă trăiască.

Cetitorilor din popor!

Țăranul român cetitor neicări în țară nu capătă pentru prețul de 5 cor. pe an, trei foi împreună: una politică, alta literară cu ilustrațiuni (chipuri), și alta economică. — decît la Oraștie.

„Libertatea” cu adausul ei literar „Foaia Interesantă” și cu adausul economic „Tovărășia”, a căror preț de abonament e 8 cor. pe an, țărănilor și cărturarilor mai săraci, să dau cu preț scăzut de numai 5 cor. pe an!

Foaia politică „Libertatea” e scrisă de ori-ce om ușor, pricepută de ori-ce din popor, și aduce știri din lumea politică, din țară și din afară, tot ce poate privi de un cetitor din popor. Ea îndrumă spre naționalismul cel mai curat și neînduplecat sufletele cetitorilor săi! În adausul ei literar „Foaia Interesantă” cetitorii dăsește lucruri felurite, interesante, din toată lumea; chipuri din viața noastră românească și din lumea străină de noi, schițe și poezii frumoase, felurite și haz (glume, ris) — iar „Tovărășia” adausul nostru economic, încredințat îngrijirii dlui Vas. C. Osvadă, are marea chemare, de a trezi poporul nostru spre o nouă viață economică, de a-l porni pe calca unei înaintări în bunăstare, care să-l întărească în avere, căci averea îi dă apoi razim de neațmîre în toate privințele!

Cei-ce vor urmări scrisesele acestei foi foarte folositoare pentru popor, și vor primi sfaturile ei, — vor vedea cu ochii sporul în bine prin satele lor!

Abonați aceste foi!

Cei-ce voesc a fi abonați noi, și ținem de acum abonamentul pe cel puțin jumătate de an viitor, — capătă gratis și numerii ce mai ies în acest an pînă la anul nou!

Ca abonament de probă trimitem foile ori-și-cui cu numai 1 cor. 10 fl., începînd dela ori-care dat, timp de 3 luni de zile!

Stössel, generalul rus care comandase Port-Artur-ul în marea războiu cu Japoniei, — stă în zilele astea năpotea tribunalului de război, învinut că a fost laș și că a dat cetatea în mîinile inamicilor, fără să fie silit la asta, că mai avea trupe destule, peste 14.000 de oameni, și hrane și gloante încă mai avea pe vre-o 6 săptămîni. Și ci-că toți ofițerii erau în conțra predării. Să crede că va fi judecat la moarte, și doar Țarul de-l va ierta de moarte, închizîndu-l undeva în o cetate.

O casă de vînzare, a cărei anunț s'a publicat în pagina din urmă a foii noastre Nr. 50 și acesta, — arc venit curat de 6-7 mii coroane pe an! Așa e a să ceti și îndrepta!

POSTA REDACȚIUNII

Citiriga I.—Gy. T. Pe coponul numărului n'ai scris, în telegramă ai cerut numai 5 Calendare, așa țî-am trimis cum am aflat mai bine. Și-apoi noi n'avem dom' aflat mai bine. Și-apoi noi n'avem dom' aflat mai bine. Și-apoi noi n'avem dom' aflat mai bine.

Dlul G. Mold. Portretul lui Avram Iancu s'a publicat în două forme în „Foaia Interesantă” de anul trecut, unul închipuit tînar, cu mîna pe tun, — altul după o fotografie adevarată, de pe timpul zărilor lui în apunere. Mai bune chipuri nu știm ca acestea. Cumpără-ți „Foaia Int.” de anul trecut și le ai pe amîndouă. Țî-le-am putea tipări și deosebit la cerere.

Dlul N. Balica. P. V. Volumul de „Foaie Int.” nu-l trimitem nimăunul fără bani. Trimite cor. 1.30 și țî vine.

o vadră de sudoare: cite petici toate găsirăm pe-acasă, baba Kiranda, cea vestită în bălmoaje zăce poște n' n cetro parte, le fustuse și le făcuse grecoilor, ne fusenele ca acelea, de te strică de ris cînd cătai la ei.

Să-l fi văzut, bună-oară, pe Țurului, care facea pe Cîrc-serdar, mîndru pentru că o poțosă și mîndru decînd călca, mereu să împiedeca par'c'avea orbul gîinilor și-și rotia sabă, — pe care-o găsirăm în podul casei, pe ruginită de nu s'mai cunoștea din ce era făcută și pe care o frecase pînă li eșise ochii din cap, — de cottoning pe cei-ce să întîmplau să fie pe lîngă ei.

În s'fîrșit, după multă trudă, cînd o venit vremea umblatului: eșim și noi prin sat și ca să-i facem mai multă cinste, hai la domnu, — veți fi avînd știință că domnu nostru nu era decît dascălul Hiru? — și-avea domnu nostru o față frumoasă-coz. Știți de făcea să țî-să fluioasă-coz. Știți de făcea să țî-să fluioasă-coz. Știți de făcea să țî-să fluioasă-coz.

Acum după Licsandra dascălului dădea tirocale, dacă nu v'cade spusa cu supărare, Ciufulea, care de-o bucată de vreme își mai descilicele cele mițe, dar și Țurului nu s'lasă să uitat ori nu la vindeul din ei, Dumnezeu știe, dar' ceia ajunseseră la cuțite... să sfădeau tamen ca vinătorii din zicala care

videau pelea ursului din pădure. Și iac'asa, cînd intrăm noi pe ușa dascălului ce să vezi, toate cîmoteiele de țînut i-s'adunaseră, de par'că era praznic. Dascălul, de Domnul, să scoală, ne face loc și noi începem să zicem... a-ți fi auzit vre-odată Dumnea-voastră ce să zicele cînd să umblă cu Jianul. Ciufulea nu știu cum să d'au pe lîngă Licsandra și mi-o atinge cu cotul; Viespe bagă de samă și unde-i glăsuște răpeștele i'ubovnică, știți dar ca și cum ar fi fost din joc, ca să nu să bage de samă și-i face cu ochiul.

Cela foc, i-să umflase vinele gîtului de ciudă de sta să plesească și nu știu cum face, că sare-o bucată, să o isprăvească mai repede, iar cînd o isprăvit, ese ca o furtună pe ușă. Ce să-i faci? îl atinse la pubă.

Cînd eșim cu toții, el nici una nici două sare la Ciufulea și mi-l înșfacă fără veste și 'ncepe ai cărbăni. Ceala, cînd vede că nu-i răbala. Șeala, cînd vede că nu-i răbala. Șeala, cînd vede că nu-i răbala. Șeala, cînd vede că nu-i răbala.

„Da ce-i mă?... Ce v'omorîți Domnului?... Da spune-ți oameni bunii ce este?”

Băieții tăceau, cum erau să-i spu ce să băteau pentru fata lui, — pentru fata lui domnu. Ciufulea

lică Jianu, țipa' iar Țurului îi cărbănea, de par'că scutura valințele p'spatele lui.

— „Na li mai dai cu cotul, îi mai aci semne?” — domnu de color:

— Ia stați ce semne, ce cot? Țuți nici nu-l auzea ci-și vedea c'treabă:

— „Te-amesteci mă?... Eu umblu du'i fetele tale?... Mai faci semne Licsandra?”

Domnul, nd o auzit că-i vorba de Licsandra, și o făcut mai roș ca racul cînd, dai în c'rop: „ce Licsandra, îmi veți fata de risul satului?” — și răpede în casă, iar pîn' ai zice ju și ese cu o lodbă citu-ți-i mă de groasă și 'ncepe a cărbăni, nd în unul, cînd în celalalt, să-ntînjască nu altceva.

Ceia au prins a fi și-a țipa și mai și; domnu după de dădea ca n'tro rogojină, rubele de domnului după ei, noi după edenii, eșau din sat după și noi mîni, eșau pe la porți și se tintu:

— „Da ce are dascălul? Mă o 'nebunit dascălul?”

La o răscruce ceia au ap' care n'cotru v'auz și țîșă scăpat. Domnul s'o 'ntors gîfai și dînd din mîni de par'că era a pucut de Ele; neamurile căutau să-impăce:

— „Da lasă măi omule, vino-ți în fire... Ia niște mînți de copchii, ce să le faci? La ei mîntea ca coadă la urs!”

Banca Națională a României.

SITUAȚIUNE SUMARA

1906 18 Noembrie.		1907 10 Noembrie. 17 Noembrie.	
ACTIV			
120,839.472	{84,774.472 Rezerva metalică Aur 99,015.754}	140,897.210	138,785.754
608.053	{36,065.000 Trate Aur 39,707.000}	437.092	514.581
86,742.602	Portofoliu Român și Străin	96,031.575	97,465.568
29,097.144	{(*) Impr. contra ef. publice 14,905.300}	35,074.434	35,498.592
11,999.924	{ " " " in cont curent 10,443.753}	11,999.924	11,999.924
14,796.390	Fonduri publice	15,806.084	15,806.084
2,903.324	Efectele fondului de rezervă	3,253.121	3,253.121
5,777.462	" " amortizarea imob. și material	5,898.570	5,900.315
604.757	Imobili	638.475	638.475
581.219	Mobilier și Masini de Imprimerie	216.452	302.757
110,075.525	Cheltuieli de Administrație	110,662.499	110,651.049
23,136.420	Depozite libere	14,726.328	10,900.902
24,895.450	Compturi curinți	27,240.539	28,559.067
414,052.210	Compturi de valori	459,655.346	451,310.280
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
21,621.136	Fond de rezervă	23,329.895	23,329.895
3,275.468	Fondul amortizării mobilelor și material	3,473.646	3,473.646
271,747.730	Bilete de Bancă în circulație	276,120.090	281,218.850
1,646.498	Profituri și perderi	2,077.076	2,077.070
1,111.429	Dobânzi și beneficii diverse	439.561	520.283
110,075.525	Depozite de retras	106,505.249	106,339.524
415,052.210	Compturi curinți	459,655.346	451,310.280
Scomptul 8% *) Dobânda 8 1/2 %			

„STRUGURUL“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
IN PIANUL-DE-SUS.

Aduce la cunoștință publicului, că fiindu-i firma înregistrată, își începe activitatea la 1 Dec. 1907, acordând tot felul de împrumuturi.

Primește depuneri spre fructificare, solvând 5% interese pentru ele. Darea o plătește institutul.

Onorațiilor acționari li-să aduce la cunoștință, că termenele de plată a acțiunilor s-a fixat în 7 rate egale, și anumu la 1 Ianuarie 1908 10% die valoarea nominală, și la primii fiecărei luni următoare, toa câte 10%, până vor fi deplin plătite.

Ori-ce informațiuni și cereri sunt a să adresa:

Direcțiunii băneii

„STRUGURUL“

in Pianul-de-sus. p. Sebes
(Felső-Pán u. p. Szászsebes)

Un candidat de avocat află numai de-cît aplicație în cancelaria subscrisului

Dr. Toma Jenciu,

1-2 avocat în P. U. J.

De vânzare.

O bărbierie cu venit de 2500—2700 coroane anual într'un oraș de frunte românesc cu 38 mii locuitori să vinde din cauze familiare. Informațiuni da Redacția acestei foi.

In Orăștie casa din strada ferarilor Nr. 7, să vinde din mână liberă. A să adresa la

Nicolae Eli,

1-3 in Păuliș.

Editor și redactor responsabil: Alexandru Ioan.

Un hotelier român
și amical

află ocupațiune și venit mare imediat, ca conducător al Hotelului meu de lângă gara din Zam, acum cumpărat și renovat, constător din 9 odăi, o sală mare, și un local de crîsmă, spîțierie. La cele 6 tirguri mari de țară și pe timpul primirii și expedării transporturilor de plute, fiind aici centrul, — venite colosal de mari. — Cei-ce doresc să se adreseze la subscrisul:

Alexandru Petrovițiu,

2-3 (220) comerciant. in Zám.

O casă foarte potrivită pentru crîsmă și boltă are licență de beuturi, sare, tãbac, constătoare din 3 odăi, pivniță, curte și grădină mare, din cauze familiare E DE VÎNZARE din mână liberă, pentru prețul de 7000 coroane. Casele sunt în o comună mare românească din comitatul Hunedoarei. Are poziție foarte bună lângă drumul mare. Altă crîsmă ori boltă nu are comuna. Comuna foarte bine cercetată și de străini pentru lucrările ce sunt în ea. Este joager mare aproape numai de 100 metri. Doritorii au a trimite epistolă Redacției acestei foi, sub titlul de „Crîsmar“, provăzută fiind cu un timbru de 10 fileri, de unde ni-să va trimite mie, iar eu le voi da infirmațiile de lipsă. — Un om bine cumpănit și perseverent poate face aici cîștig curat, dela 6—7 coroane la an.

Calendarul Unirii

pe 1908.

Cuprinde partea calendaristică, posta, tirgurile, șematismul Archiepiscopiei, de Alba-Iulia și Făgăraș, a diecesei de Gherla, Lugoj și Orade (alături cu șemat. preoților e și al docenților), Cronica anului. Partea literară și inserate.

Afară de aceste, în acest an, calendarul Unirii mai cuprinde în traducere fidelă întreg

Art. de lege XXVII din a. 1907 despre raporturile de drept ale școlilor populare elementare, cari nu sunt de stat și despre competențele învățătoarelor comunali și confesionali și

INSTRUCȚIUNEA

ministrului de culte și Instrucțiune publică către comisiunile administr. referitoare la executarea acestei legi.

Legea și instrucția este tradusă în întregime cuprînzînd 107 pag. din calendar, astfel estensiunea calendarului Unirii pe anul 1908 e mult mai mare ca de obicei; dr. aceea prețul lui încă am fost să-l urcăm la 80 fl. plus 10 fileri.

Luînd în considerare, că șură legea tradusă în românește vinde, cu un preț cu mult mai mic, prețul de 80 fl. e un bagatelă; cu atît mai virtos, că pe lângă legea școlară, neapărat de lipsă intru fiecare preot ca președ. școlii și pentru învățător, mai și calendarul anului 1908.

1 ex. costă 80 fil. — porto 10 fil.

Dacă din calend. să comandă odată 10 ex. să c 10% rabat și francatura.

LIBRĂR SEMINARIALĂ

1-3 B.L.A. Balazsfälva.

Cum sați:

POEZII

de Victor Bontescu

un volum elegant și bine ap. prec. franco cu Cor. 1.60.

AZE DE LUNĂ

nuvele și schițe de V. E. Moldovan,

cu subiecte alese din viața poporului român de sus și de jos, franco, Cor. 1.60.

Cornel Demeter, farmacist în Orăștie
(Szászváros).

PREPARATE ECONOMICE.

Prav pentru îngrășarea telor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin înțru uințarea pravului acestuia, lapte mai mult și mai bun. De care însămnătate este pentru oricare econom a întrebuinta acest prav de îngrășare, căci prin această să urcă valoarea, adecă, prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fileri.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav singur pentru stîrpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuintarea acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun, chiar și în timp de iarnă — pe cînd altcun nu ne ouă sau foarte puțin. Prețul 30 fil.

Unsoare galbînă pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii sufer mult de mîncărimea păduchilor, prin care mîncărime sunt reținuti în îngrășarea și dezvoltarea lor, ba chiar slăbindu-i, astfel înțit în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De-aceea fiecare econom să întrebuinteze a-această unsoare, căreia îi e prețul 20—40 fil. Cu unsoarea aceasta e de a unge vitele și porcii. Și la oameni întrebuintează cu efect sigur. Are favorul că nu murdărește ca alte unsoari pentru păduchi.

Instrucțiuni.

Extrate pentru prepararea rymului, a diferite likeruri și altor beuturi.

Cine voește a-si prepara rum și likeruri foarte fine, bune și ieftine, să întrebuinteze din aceste extracte. Prețul pentru a prepara 1 litră, costă 40 fil., din ori-care extract.

Rum de beut. Rum fin pentru thee, solvosită. Rachiul de drojdie. Beutură dulce de vișine. Rachiul de bălăte. Borovicka. Rachiul de prune. Extracte de liker: Allasch, L. pere. De cirșe. Maraschino. De vanilie.

Thee foarte fin! Pachet cu 10 fil. 1 cor. și 2 coroane. Kilogramul cu 3, 10 și 20 coroane.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de munte, preparat cu zahăr rafinat 1. coli postal de 5 kilo 6 cor. 50 fileri.

Cărți românești:
literatură și știință,

poezii, nuvele, romane, schițe, anecdote, glume, teatru, descrieri de călătorii, etc. serierile tuturor autorilor moderni români, ca și a celor mai vechi, —

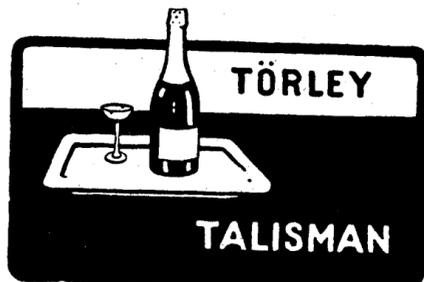
să află în depozit la

Administrația foii

„LIBERTATEA“
în ORĂȘTIE (Szászváros)

Cărturari români ce vin la oraș, ni-au cerut în zeci de rînduri, cărțile literare mai nouă, pe care nu le pot găsi aiurea, și nu li-s-au putut da. Editorii încă ne cer primirea în depozit, — și așa Administrația foilor noastre s'a hotărît a primi și a ținea la îndemână din toate operele de valoare literară, cite un număr restrîns de exemplare, ca doritorii să le poată ori-cînd vedea și avea.

Cele ce momentan nu s'ar afla, să procură îndată.

Tipografia Nouă, în Orăștie.